

7^{ος} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ι. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ 7.1–7.6

Η απαγόρευση χρηματισμού

Για να διατηρεί ένας Σπαρτιάτης την ιδιότητα του πολίτη, όφειλε να ζει αποκλειστικά από την εργασία των ειλώτων που καλλιεργούσαν τη γη του. Υπήρχαν και πλούσιοι Σπαρτιάτες· ο πλούτος τους όμως συνίστατο στην κατοχή γης. Αφού ολοκληρώνει την εξέταση της αγωγής και των ασχολιών των παιδιών και των εφήβων και περιγράφει τον τρόπο ζωής που επέβαλε ο Λυκούργος με τα συσσίτια και την κοινοκτημοσύνη των αγαθών, ο Ξενοφώντας αναφέρεται στην απαγόρευση χρηματισμού.

[7.1] Ἐναντία γε μὴν καὶ τάδε τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι κατέστησεν ὁ Λυκούργος ἐν τῇ Σπάρτῃ νόμιμα. ἐν μὲν γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντες χρηματίζονται ὅσον δύνανται· ὁ μὲν γὰρ γεωργεῖ, ὁ δὲ ναυκληρεῖ, ὁ δ' ἐμπορεύεται, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τεχνῶν τρέφονται. [7.2] ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ ὁ Λυκούργος τοῖς ἐλευθέροις τῶν μὲν ἀμφὶ χρηματισμὸν ἀπεῖπε **μηδενὸς** ἄπτεσθαι, ὅσα δὲ ἐλευθερίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, ταῦτα ἔταξε μόνα ἔργα αὐτῶν **νομίζειν**. [7.3] καὶ γὰρ δὴ τί πλοῦτος ἐκεῖ γε σπουδαστέος, ἔνθα ἴσα μὲν φέρειν εἰς τὰ ἐπιτήδεια, ὁμοίως δὲ διαιτᾶσθαι τάξας ἐποίησε μὴ ἡδυπαθείας ἔνεκα χρημάτων ὀρέγεσθαι· ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἱματίων γε ἔνεκα χρηματιστέον· οὐ γὰρ ἐσθῆτος **πολυτελεία** ἀλλὰ σώματος εὐεξία κοσμοῦνται. [7.4] οὐδὲ μὴν τοῦ γε εἰς τοὺς συσκήνους ἔνεκα ἔχειν δαπανᾶν χρήματα ἀθροιστέον, ἐπεὶ τὸ τῷ σώματι πονοῦντα ὠφελεῖν **τοὺς συνόντας** εὐδοξότερον ἐποίησεν ἢ τὸ δαπανῶντα, ἐπιδείξας τὸ μὲν ψυχῆς, τὸ δὲ πλούτου ἔργον. [7.5] τό γε μὴν ἐξ ἀδίκων χρηματίζεσθαι καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις διεκώλυσεν. πρῶτον μὲν γὰρ νόμισμα τοιοῦτον κατεστήσατο, ὃ δεκάμνων μόνον ἂν εἰς οἰκίαν εἰσελθὼν οὐποτε δεσπότης οὐδὲ οἰκέτας λάθοι· καὶ γὰρ χώρας μεγάλης καὶ ἀμάξης ἀγωγῆς δέοιτ' ἂν. [7.6] χρυσίον γε μὴν καὶ ἀργύριον ἐρευνᾶται, καὶ ἂν τί που φανῇ, ὁ ἔχων ζημιοῦται. τί οὖν ἂν ἐκεῖ χρηματισμὸς σπουδάζοιτο, ἔνθα ἢ κτῆσις πλείους λύπας ἢ ἡ χρῆσις εὐφροσύνας παρέχει;

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

δήπου = βέβαια

χρηματίζομαι = αποκτώ χρήματα, προσπαθώ να αποκτήσω χρήματα

ναυκληρῶ = είμαι πλοιοκτήτης

ἀπεῖπε = αόριστος β' του ρήματος ἀπαγορεύω

σπουδαστέος -α -ον = ρημ. επίθ. του σπουδάζω· αυτό το οποίο κάποιος πρέπει να επιδιώκει με ζήλο

τὰ ἐπιτήδεια = τα απαραίτητα για τη διατροφή. Εννοείται η συμβολή (φέρειν) στα συσσίτια.

δαιτῶμαι = ζω με έναν ορισμένο τρόπο

ἡδυνάθεια = απόλαυση

ὀρέγομαι = επιθυμώ

χρηματιστέον = ρηματικό επίθετο -τέον = πρέπει να ...

ἐσθής = ενδυμασία

σύσκηνος = μέλος του ίδιου συσσιτίου (σκηνή), σύντροφος

οι συνόντες = του ρ. σύνειμι : συναναστρέφομαι

δεκάμνους = αυτός που ζυγίζει ή αξίζει όσο δέκα μνες

διακωλύω = εμποδίζω

οὔποτε = ουδέποτε, ποτέ

οἰκέτης = δούλος

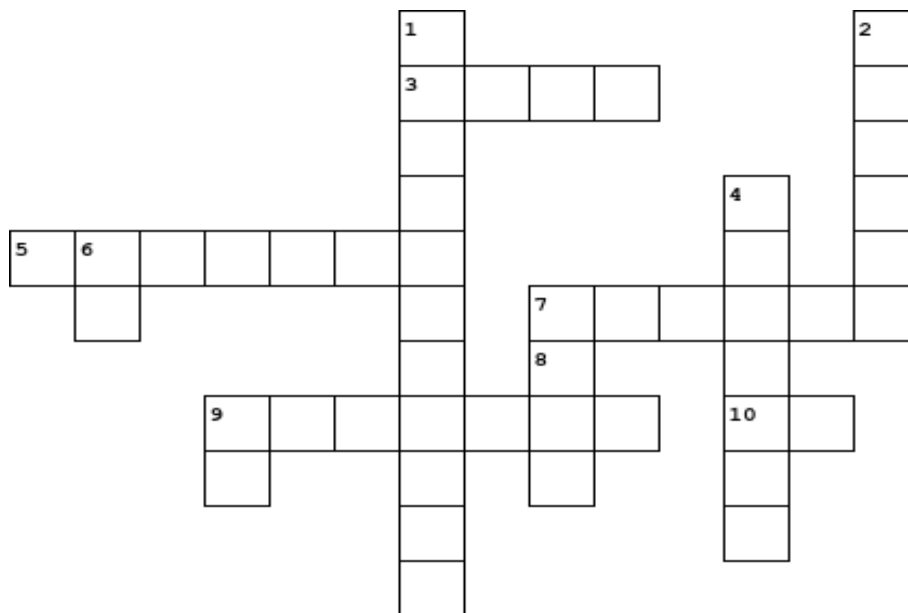
Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. ἐν μὲν γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντες χρηματίζονται . . . ἔνεκα χρημάτων ὀρέγεσθαι. **Να αποδώσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το παραπάνω απόσπασμα, αξιοποιώντας το βοηθητικό σχολιασμό που σας δίνεται.**

MON. 20

2.α) Να συμπληρώσετε την ακροστιχίδα, βασίζόμενοι σε λέξεις του κειμένου. Στη συνέχεια, να μεταφέρετε τις απαντήσεις σας με πεζά γράμματα και πολυτονικά στο τετράδιό σας.

MON. 12

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

ΚΑΘΕΤΩΣ

3. Η πρόθεση αυτή υπάρχει σε εκείνα που δηλώνουν τη μια και την άλλη πλευρά.
5. Ο συγκριτικός είναι «μείζονος».
7. Όλοι στα αρχαία.
8. Χωρίς τον τόνο είναι άρθρο, με τον τόνο αναφορική αντωνυμία.
9. Για τριάκοντα ... πρόδωσε ο Ιούδας τον Χριστό.
10. Αρχαίων και νέων άρνηση.
1. «Ετοιμάζει» στα αρχαία, στο ίδιο πρόσωπο του Παρατατικού.
2. Το σπίτι στα αρχαία στον άλλο αριθμό του κειμένου.
4. Αγγίζω για ... αρχαίους.
6. Κάτι κοινό έχουν η «εὐφροσύνη» και η «εὐεξία».
7. Με πρότυπο το ρήμα αυτό διδάσκουν στο σχολείο τα συνηρημένα σε -έω.
9. Αρχαίων και νέων υπόθεση.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΕ ΠΕΖΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΑ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ	ΚΑΘΕΤΩΣ
3.	1.
5.	2.
7.	4.
8.	6.
9.	7.
10.	9.

2.β. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. παρασκευάζει : το απαρέμφ. παρακειμένου είναι **παρασκευακέναι**
2. ταῦτα : η γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους είναι **τούτων**
3. ἔταξε : ο παθητ. αόριστος στο α' ενικό της οριστικής είναι **ἐτάχθη**
4. νομίζουν : το απαρέμφατο μέλλοντα είναι **νομίσειν**
6. χρημάτων : η δοτική πληθυντικού είναι **τοῖς χρήμασι**
7. φέρειν : το απαρέμφατο παρακειμένου είναι **ἐνηνοχέναι**
8. ἱματίων : η γενική ενικού είναι **τοῦ ἱματίου**
8. δεσπότης : η γενική ενικού είναι **τοῦ δεσπότη**

MON. 8

3.α) Στο απόσπασμα «Ἐναντία γε μὴν καὶ τάδε τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι κατέστησεν ὁ Λυκούργος ἐν τῇ Σπάρτῃ νόμιμα. ἐν μὲν γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντες χρηματίζονται ὅσον δύνανται· ὁ μὲν γὰρ γεωργεῖ, ὁ δὲ ναυκληρεῖ, ὁ δ' ἐμπορεύεται, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τεχνῶν τρέφονται.» **να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο τετράδιό σας μία λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ζητούμενες συντακτικές λειτουργίες.**

MON. 5

- A. υποκείμενο
- B. εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου
- Γ. αντικείμενο
- Δ. εμπρόθετος προσδιορισμός τρόπου
- Ε. επιθετικός προσδιορισμός

3.β) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της στήλης Α, επιλέγοντας από τη στήλη Β το γράμμα που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση και αντιγράφοντάς το στο τετράδιό σας.

A	B
1. μηδενός	α. αντικείμενο στο ἀπεῖπε β. αντικείμενο στο ἄπτεσθαι
2. νομίζειν	α. τελικό απαρέμφατο β. ειδικό απαρέμφατο
3. πολυτελεία	α. δοτική της αιτίας β. δοτική του τρόπου
4. τούς συνόντας	α. αντικείμενο στο ὠφελεῖν β. υποκείμενο στο ὠφελεῖν
5. ὁ ἔχων	α. υποθετική μετοχή β. επιθετική μετοχή

MON. 5

4.α) Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) της λέξης κατέστησε, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Σήμερα στο σχολείο μάθαμε για τα αίτια και τις συνέπειες της Γαλλικής
- Πολλά απολυταρχικά ασκούν λογοκρισία στους πολίτες τους.
- Ο στη δουλειά μου είναι αρκετά πειστικός.
- Ο υπουργός ήρθε σε πλήρη απόψεων με τον πρωθυπουργό και γι' αυτό παραιτήθηκε.
- Η συγκεκριμένη θεατρική δέχθηκε διθυραμβικές κριτικές από κριτικούς και κοινό.

4.β) Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **ἐπιδείξας:** Ο καταναλωτής δεν υποχρεούται να πληρώσει, αν δεν λάβει από το κατάστημα
- **δύνανται:** Μην επιμένετε! Μου είναι να δεχθώ την πρότασή σας.
- **τεχνῶν:** Στα εγκαίνια της Πινακοθήκης παρευρέθηκαν πολλοί κάτοικοι της πόλης μας.
- **ἐπῆλθον:** Το διοικητικό συμβούλιο ευχαρίστησε τα μέλη του συλλόγου μετά την ολοκλήρωση της θητείας του.
- **ἔταξε:** Μετά την κήρυξη του πολέμου ανακοινώθηκε η όλων των φορηγών για τις ανάγκες του στρατού.
- **ἔργα:** Στη σημερινή έκθεση ζωγραφικής το κοινό θα μπορέσει να συναντήσει από κοντά τον του καλλιτεχνικού έργου.
- **παρέχει:** Το σχολείο παρέμεινε κλειστό λόγω των εορτασμών προς τιμήν του αγίου της πόλης.
- **πλείους:** Η δημοκρατία στηρίζεται στην αρχή της.....
- **συνόντας:** Δούλεψε σκληρά όλη του τη ζωή και κατάφερε να δημιουργήσει μια τεράστια
- **φανῇ:** Ακόμα και σήμερα υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που πιστεύουν στα

MON.20

5. Ο Ξενοφών αναφέρει στο απόσπασμα που σας δόθηκε ότι ο Λυκούργος απαγόρευσε στους Σπαρτιάτες να κερδίζουν χρήματα με την εργασία τους· μοναδική τους «εργασία» είναι η εξάσκηση για τον πόλεμο. Από αυτήν την άποψη, θα μπορούσε η Σπάρτη να αποτελέσει πρότυπο για τη δική μας κοινωνία; Αιτιολογήστε την απάντησή σας. (Ανάπτυξη μέχρι 80 λέξεις)

MON.10

II. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

A. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις επιλέγοντας και γράφοντας στο τετράδιό σας τη σωστή απάντηση :

1) Στην αρχαιότητα η Ιλιάδα θεωρούνταν από ορισμένους έργο:

- α. της νεότητας του Ομήρου
- β. της ωριμότητας του Ομήρου

2) Η πάροδος ανήκει :

- α. στα διαλογικά – επικά μέρη της τραγωδίας;
- β. στα λυρικά - χορικά μέρη της τραγωδίας

3) Για τον Ηράκλειτο αρχή του κόσμου είναι:

- α. η φωτιά
- β. το θεϊκό στοιχείο

4) Το πέραςμα από το διθύραμβο στην τραγωδία οφείλεται:

- α. στον Θέσπι
- β. στον Αρίωνα

5) Καθοριστική επίδραση στο έργο του Ξενοφώντα άσκησε:

- α. Ο Περικλής
- β. Ο Αγησίλαος

6) Στα Μικρά ή κατ' άγρους Διονύσια:

- α. γίνονταν κωμικοί αγώνες
- β. γίνονταν επαναλήψεις των έργων

7) Μέσω αυτού του μηχανήματος παρουσίαζαν στους θεατές του θεάτρου ομοιώματα νεκρών :

- α. γερανός
- β. εκκύκλημα

8. Ο Κικέρων ονόμασε «πατέρα της ιστορίας» :

- α. το Θουκυδίδη
- β. τον Ηρόδοτο

9. Ο Θουκυδίδης για τα μυθικά γεγονότα στηρίζεται:

- α. στην επική ποίηση
- β. στη λυρική ποίηση

10. Ο Ηρόδοτος κατέγραψε:

- α. τους Περσικούς πολέμους
- β. τον Πελοποννησιακό πόλεμο

MON. 10

Β. Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς της στήλης Α με τα γράμμα-τα της στήλης Β (δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

Οι απαντήσεις να γραφούν στο τετράδιό σας.

A	B
1. Πυθαγόρειοι	α. Τρωάδες
2. Αισχύλος	β. Αντιγόνη
3. Σοφοκλής	γ. Ορέστεια
4. Αρριανός	δ. κτήμα ἐς αἰεί
5. Θουκυδίδης	ε. θεωρία των αριθμών
	στ. εξαγνισμός με τελετουργικές πράξεις
	ζ. Αλεξάνδρου ανάβασις

MON. 10

ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ!

